Työ- ja elinkeinoministeriö NEUVOSTORAPORTTI TEM2022-00469

TTM Huhtala Liisa(TEM), Silanterä Anita(TEM) 22.07.2022

Asia
EU:n epävirallinen kilpailukykyministerikokous 19-20.7.2022 (sisämarkkinat ja teollisuuspolitiikka)

Kokous
Epävirallinen kilpailukykyministerikokous 19.07.2022 - 20.07.2022

Epävirallinen kilpailukykyministereiden (sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka) kokouksen politiikkakeskustelussa aiheena oli Euroopan teollisuuden toimintaympäristössä käynnissä olevat muutokset sekä niiden mukanaan tuomat mahdollisuudet ja haasteet EU:lle. Erityisenä näkökulmana olivat alueet, jotka ovat muita jäljessä innovaatiokyvykkyydessä ja kilpailukyvyssä. Lisäksi ministerit keskustelivat työpajoissa sisämarkkinoista, vihreästä ja digitaalisesta siirtymästä sekä resiliens-sistä Venäjän hyökättyä Ukrainaan

Puheenvuoroissa painotettiin kaikkien alueiden kehittämisen tärkeyttä alueen omien vahvuuksien pohjalta. Todettiin kuitenkin jo olemassa olevat tuet, toimintamallit ja hyvät käytännöt, ja peräänkuulutettiin eri rahoitusten ja ohjelmien huolellista yhteensovittamista. Toimivat sisämarkkinat luovat pohjan alueiden kehittämiselle ja innovaatiotoiminnalle. Osaamisen ja yhteistyön merkitys nähtiin alueen innovaatio- ja kilpailukyvyn kehittämisessä olennaiseksi.

Epävirallinen kilpailukykyministereiden (sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka) kokous 19, - 20.7.2022 Tšekin Prahassa. Epävirallisessa ministerikokouksessa ei tehty päätöksiä. Suomea kokouksessa edusti valtiosihteeri Ann-Mari Kemell.

1. Politiikkakeskustelu Euroopan teollisuuden muutoksista ja innovaatioissa jäljessä olevien alueiden tilanteesta sekä sisämarkkinoista

Politiikkakeskustelun aiheena oli Euroopan teollisuuden käynnissä olevat muutokset sekä niiden tarkastelu mahdollisuutena EU:lle, mukaan lukien alueet, jotka ovat jäljessä innovaatioissa ja kilpailukyvyssä. Puheenjohtajavaltio Tšekki oli valmistellut taustamateriaalit politiikkakeskusteluun sekä kolmeen työpajakeskusteluun.

Kokouksen puheenjohtajana toimi **Tsekin teollisuus- ja kauppaministeri Josef Sikela**. Puheenjohtaja alusti keskustelua toteamalla, kuinka koronapandemia ja Venäjän hyökkäys Ukrainaan sekä digitaalinen ja vihreä siirtymä muuttavat toimintaympäristöä ja hankintaketjuja. Muutos on haastava erityisesti alueille, joilla on energiaintensiivistä teollisuutta ja joiden innovaatiokyvyt ovat muita

heikommat. Pj pyysi puheenvuoroissa vastauksia kysymyksiin, kuinka nämä alueet voitaisiin paremmin integroida arvoketjuihin ja kuinka sisämarkkinat voisivat olla siinä paremmin hyödyksi.

Komissaari Thierry Breton (COM) painotti videotervehdyksessään vihreän siirtymän, nopean toiminnan ja innovaatioiden tärkeyttä sekä sitä, että muutokseen tarvitaan kaikki alueet ja yritykset koosta riippumatta. Komissaari korosti ratkaisujen tarvetta ajankohtaisiin energiaan liittyviin kysymyksiin. Komissaari mainitsi puheenvuorossaan myös tarpeen varautua sisämarkkinoilla myös mahdollisiin uusiin kriiseihin mm. sirusäädöksen ja tulevan SMEI ehdotuksen avulla.

Pääjohtaja Kerstin Jorna (DG GROW) totesi sisämarkkinoilla olevan tärkeä rooli myös innovaatioissa ja yritysten kasvussa. Hän mainitsi, että sisämarkkinoilla tarvitaan parempaa johtamista ja yhdessä toimimista. SMET on esimerkki hyvästä yhteistyöstä komission ja jäsenvaltioiden kesken. Sisämarkkinoiden käytännön kehittämien vaatii jatkuvaa työtä kaikilta. Jorna mainitsi huolestuttavina esimerkkeinä uudistettavassa konedirektiivissä edelleen edellytettävät paperiset käyttöohjeet sekä ongelmat tulliviranomaisten ja markkinavalvontaviranomaisten välisessä yhteistyössä. Digitaalisuus luo runsaasti mahdollisuuksia mm. paikkariippumattomuuteen, jota on tärkeä hyödyntää. Jorna totesi, että alueiden innovaatiotoiminnan kehittämiseen on jo olemassa rahoitusohjelmia (esim. Innovation Fund ja Just Transition Fund). Loppupuheenvuorossaan Jorna nosti keskusteluhavaintoinaan esiin, että sisämarkkinoiden rajoitusten poistamisessa ensisijainen painotuksen halutaan olevan palveluissa ja pk-yritysten tarpeissa. Lisäksi hän ehdotti, että IPCEI-prosessissa hyödynnettäisiin esimerkiksi klustereita alueiden osallistamisen ja teollisuusfoorumia yhteistyön tukena. SMEIn osalta Jorna toi esiin, että kyse on paremmista toimintatavoista kriisitilanteissa.

Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa painotettiin kaikkien alueiden kehittämisen tärkeyttä. Todettiin, että alueen omat vahvuudet on syytä ottaa tarkoin huomioon. Samoin jäsenmaat toivat esiin, että on jo olemassa tukea, toimintamalleja ja hyviä käytäntöjä alueiden innovaatiokyvyn kehittämiseksi. Monet, myös Suomi, painottivat eri rahoitusten ja ohjelmien yhteensovittamisen tärkeyttä, jotta synergiahyöty on täysimääräinen. Jäsenvaltiot painottivat osaamisen sekä tutkimuslaitosten ja yritysten välisen, myös rajat ylittävän yhteistyön merkitystä alueen innovaatio- ja kilpailukyvyn kehittämiseksi. Puheenvuoroissa oltiin huolestuneita startup- ja pk-yritysten mahdollisuuksista ja kyvystä osallistua yhteishankkeisiin ja korkeamman arvonlisän arvoketjuihin sekä peräänkuulutettiin esimerkiksi IPCEI-hankkeiden valmistelun avoimuutta ja laajaa osallistamismahdollisuutta. Puheenvuoroissa painotukset tarpeesta panostaa julkiseen tai yksityiseen rahoitukseen erosivat ennakoidusti. Yksityisen ja julkisen sektoriin kumppanuus (public-private-partnership) mainittiin toimivana innovaatiopolitiikan esimerkkinä.

Puheenvuoroissa, korostettiin toimivien sisämarkkinoiden tärkeyttä kilpailukyvylle, alueiden kehittämiselle ja innovaatiotoiminnan perustana. Palveluiden merkitys osana eurooppalaisten teollisten yritysten toimintaa on merkittävä ja palveluiden liikkuvuuden esteiden poistamista pidettiin tärkeänä. Lisäksi muiden pullonkaulojen kartoittamista sekä yritysten hallinnollisen taakan keventämistä peräänkuulutettiin. Kasvaakseen yritysten on päästävä markkinoille, ja sitä voidaan edistää toimivien sisämarkkinoiden, sekä strategisen kauppapolitiikan ja –sopimusten avulla.

Suomi totesi puheenvuorossa kannattavansa synergian rakentamista tutkimus- ja innovaatiorahoitusohjelmien välillä. Olemassa olevia ohjelmia tulisi hyödyntää innovaatiovajeen kuromiseksi umpeen. Osaamisen vahvistaminen on keskeistä ja yhteistyön tiivistäminen innovaatiopolitiikan ja koulutuksen kehittämisen välillä on tarpeen. Olemassa olevat verkostot mm. digitaaliset innovaatiohubit auttavat pk-yrityksiä innovaatioiden käyttöönotossa ja kaupallistamisessa. Yritykset tarvitsevat yhdenmukaisen säädösympäristön, jotta voivat hyötyä EU-markkinasta parhaalla mahdollisella tavalla. Lainsäädännön korkean laadun varmistaminen on toimielinten vastuulla ja toimeenpanoon on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tulevan SMEI-ehdotuksen tulee keskittyä tuotteiden ja palveluiden liikkuvuuden turvaamiseen.

2. Työpajakeskustelu sisämarkkinoista

Ministerit keskustelivat työpajoissa sisämarkkinoista, vihreästä ja digitaalisesta siirtymästä sekä resilienssistä Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Suomi osallistui sisämarkkina-työpajan keskusteluun.

-Ruotsin vetämässä työpajassa *sisämarkkinoiden potentiaali yrityksille eri alueilla* yritysnäkökulman esitti toimitusjohtaja Martin Vohanka Eurowag yrityksestä, joka tuottaa ja kehittää digitaalisia palveluita kuljetusyrityksille koko Euroopan alueelle. Työpajaan osallistuivat BG, Norja, HR, CY, EE, FI, IE, ES, HLG puheenjohtaja.

Toimitusjohtaja Vohanka katsoi, että liikkuvuuspaketin (mobility package) ratkaisut eivät ole onnistuneita, eivätkä tue sujuvaa toimintaa sisämarkkinoilla. Lisäksi hän toi esiin ongelmia pääosin pienten kuljetusalan yritysten rahoituksen saamisessa erityisesti, kun vaaditaan siirtymää pois perinteisistä dieselautoista. Lisäksi hän katsoi, että sähkön latausinfran vähäinen kattavuus ja yhteentoimivuuden puutteet ovat merkittäviä ongelmia liikenteen vihreässä siirtymässä. Euroopan tulee varmistaa, että ala on houkutteleva niin yrityksille kuin kuljettajille, jotta vältetään mm. UK:ssa koetut ongelmat.

Puheenvuoroissa korostettiin sitä, että keskustelu yritysten tarpeista on välttämätöntä, jotta sisämarkkinaa ml. lainsäädäntö voidaan kehittää oikeaan suuntaan. Sisämarkkinaongelmat voivat olla käytännön ongelmia, infraan liittyviä ongelmia tai lainsäädännön erilaiseen soveltamiseen liittyviä ongelmia. Yhteistyötä esteiden poistamiseksi tarvitaan ja uudenlaisia toimintatapoja tulisi löytää (esim. vertaisarviointi). Palvelumarkkinan toiminnassa on suurempia ongelmia, joita tulisi pyrkiä ratkaisemaan. Jäsenvaltioiden oma vastuu on merkittävä.

Suomen edustajat
VSI Ann-Mari Kemell
Liisa Huhtala TEM
Anita Silanterä TEM

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	kilpailukyky, kilpailukykyneuvosto, teollisuuspolitiikka, sisämarkkinat
Hoitaa	**TEM, UM**
Tiedoksi	EUE, LIIVI, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TULLI, VM, VNK, VTV, YM